

Verksamhetsberättelse 2007

FoU Äldre i Sörmland

Sammanfattning

FoU-rådet för FoU i Sörmland redovisar verksamhetsberättelse för år 2007 och tillika lägesrapport till Socialstyrelsen för projektåret 2007. I och med utgången av 2007 upphörde FoU Äldre i sin dåvarande form och övergick i en ny permanent organisation FoU i Sörmland-kommuner och landsting i samverkan.

FoU Äldre i Sörmland är en länsgemensam resurs för kommunernas och landstingets äldreverksamheter. Den bidrar med kompetens och kunskapsutveckling för de anställda i enlighet med de generella villkor som formulerats för regionala FoU centra.

Regeringens generella villkor för stöd till regionala FoU centra är följande; Verksamheten ska ha som mål att utveckla verksamheten inom vård och omsorg för äldre, Verksamheten ska stimulera till lokalt förankrade och praktisknära kunskapsutveckling inom både äldreomsorg och äldreomsjukvård, En utgångspunkt bör vara den äldres behov och upplevelse, En annan utgångspunkt bör vara att främja personalens lärande i arbetet.

FoU Äldre i Sörmland vill stödja och stimulera anställda att ta initiativ till olika former av forskning och utvecklingsarbete. FoU vill särskilt uppmuntra till forskning och utvecklingsarbeten som handlar om samverkan mellan huvudmän och personalgrupper, om kvalitetsfrågor och om äldres inflytande i vård- och omsorgsverksamheter. FoU Äldre i Sörmland arbetar utifrån denna verksamhetsidé med en fyrdelad FoU-strategi är att;

- skapa möjligheter för olika former av kunskap och erfarenhetsutbyte,
- tillhandahålla handledning och ge metodstöd,
- ge ekonomiskt stöd till forskning och utvecklingsarbeten,
- ta initiativ till länsövergripande FoU-projekt.

FoU Äldre i Sörmland uppfyller dessa villkor görs på följande sätt.

FoU leds av en FoU-samordnare som har arbetat 100 % som FoU-samordnare. Inom FoU Äldre arbetar en FoU handledare, som är disputerad lektor, 50%, en disputerad apotekare, 12% och administrativt stöd, 12 %. I styrelsen för FoU Äldre finns forskarkompetens med tre disputerade personer. Nära samverkan finns med lärare och forskare vid Mälardalen Högskola och andra högskolor och universitet. Sedan februari 2007 finns FoU Äldre lokaliserad på Mälardalens högskola och det finns då en fysisk närhet till olika forskare som har beröring till äldreområdet.

Under 2007 har det anordnats en kunskapsdag, tre seminarier, nio FoU-seminarier, tre FoU-caféer, tio nätverksträffar, en utvärderingsverkstad, en kurs "Från idé till projekt", två läkemedelsutbildningar. Totalt har ca 1560 personer deltagit i aktiviteterna som arrangerats av FoU Äldre i Sörmland ensamt eller i samverkan med andra. Åtta FoU projekt har avslutats, tre rapporter och fyra projektredovisningar har publicerats. Två projekt har beviljats projektstöd och 13 FoU-projekt pågår och där flertalet får forskarhandledning via FoU. Det har getts ut två FoU-blad som spridits i och utanför Sörmland.

Många aktiviteter har haft fokus på det pågående närvårdsarbetet i länet, där det finns ett stort behov av utveckling inom äldreområdet. Fallpreventionsprojekt är ett samverkansprojekt mellan kommunerna

och Landstinget i Sörmland inom ramen för närvårdsarbetet, som FoU Äldre har gett stöd till på olika sätt.

För att stödja brukarperspektivet medverkade FoU Äldre i arrangerade av höstens seminarier ” Förläng de goda åren”. Seminarierna arrangerades av landstingets läkemedelskommitté, Apoteket AB i samverkan med FoU Äldre och Läns pensionärsrådet. Seminarierna nådde en stor grupp av äldre, däribland brukare av äldreomsorg.

Under det gångna året har FoU Äldre haft en omfattande verksamhet med tanke på att det är en liten verksamhet i jämförelse med övriga FoU enheter i landet.

Från årsskiftet 2007- 2008 har den nya permanenta FoU verksamheten startat som riktar sig till både äldre och vuxna med funktionsnedsättning. I FoU i Sörmland-kommuner och landsting i samverkan ingår nu alla kommunerna och landstinget i Sörmland.

Innehållsförteckning

1. Verksamhetsidé	4
1.1 Strategi	4
1.2 Utveckling under 2007	5
2. Organisation	5
3. Personal	6
4. Projekt	6
4.1 Avslutade projekt	6
4.2 Pågående projekt	7
4.2.1 Ekonomiskt stöd till FoU arbete 2007	8
4.2.2 Andra pågående projekt	9
4.2.3 Länsgemensamma FoU-projekt "Äldre och Läkemedel"	10
4.3 Planerade projekt	11
5. Aktiviteter	11
5.1 Aktiviteter	11
5.2Handledning och metodstöd	13
5.3 Nyhetsbladet och hemsidan	14
5.4 Presentation av FoU Äldres verksamhet	14
6. Utgivna rapporter och projektredovisning	15
7. Effekter av FoU Äldre i Sörmland	15
8. Aktuella utvecklingsområden	16
9. Kunskapsförmedling och spridning	17
10. Nätverk och samarbetspartners	18
11. Kontakter med högskola och universitet	18

Innehållsförteckning

12. Uppföljning och utvärdering	18
13. Ekonomisk redovisning	19
14. Specifika villkor enligt beslut om etableringsstöd	19
15. En sammanfattande reflektion över det gångna verksamhetsåret	19
16. Planerad verksamhet 2008	20
17. Etableringen av FoU i Sörmland och dess verksamhet på längre sikt	21

FoU Äldre i Sörmland

Styrelsen för FoU Äldre i Sörmland avlämnar härmed verksamhetsberättelse för år 2007. I och med utgången av 2007 upphörde FoU Äldre i sin dåvarande form och övergick i en ny permanent organisation, FoU i Sörmland kommuner och landsting i samverkan.

1. Verksamhetsidé

FoU Äldre i Sörmland är en länsgemensam resurs för kommunernas och landstingets äldreverksamheter. Den bidrar med kompetens och kunskapsutveckling för de anställda. FoU Äldre i Sörmland vill stödja och stimulera anställda att ta initiativ till olika former av forskning och utvecklingsarbete. FoU Äldre vill särskilt uppmuntra till forskning och utvecklingsarbeten som handlar om samverkan mellan huvudmän och personalgrupper, om kvalitetsfrågor och om äldres inflytande i vård- och omsorgsverksamheter.

FoU Äldre i Sörmland ser som sin främsta uppgift att utgöra en brygga mellan forskning och utveckling samt främja olika former av koppling mellan teori och praktik, reflektion och handling. FoU Äldre i Sörmland stödjer projekt som kan ha olika grad av forskning och utvecklingsinriktning. Det gemensamma är att man i projektverksamheterna strävar efter dialog och utbyte mellan forskning och praktik. På så sätt vill FoU Äldre i Sörmland medverka till lärande organisationer och kvalitetsutveckling inom länets äldreverksamheter.

1.1 Strategi

FoU Äldre i Sörmland arbetar utifrån denna verksamhetsidé med en fyrdelad FoU-strategi:

1. att skapa möjligheter för olika former av kunskap och erfarenhetsutbyte
2. att tillhandahålla handledning och ge metodstöd
3. att ge ekonomiskt stöd till forskning och utvecklingsarbeten
4. att ta initiativ till länsövergripande FoU-projekt

FoU Äldre i Sörmland har haft en styrelse som bestått av företrädare från kommunerna, landstinget och Mälardalens högskola (MdH). I styrelsen fanns forskarkompetens med tre disputerade personer och styrelsen var inte enbart arbetande vid styrelsemöten utan hade ett stort engagemang dessemellan med en redaktionsgrupp som bl a granskat färdiga rapporter. Nära samverkan finns med lärare och forskare vid Mälardalens Högskola, Karolinska Universitet, Örebro Universitet Mälardalen Högskola, Karolinska Universitet, Hälsohögskolan, Örebro Universitet, Campus Norrköping, Linköping Universitet som på olika sätt medverkat som handledningsstöd i olika projekt inom FoU Äldre i Sörmland.

1.2 Utveckling under år 2007

Under 2007 har arbetet fortsatt utifrån FoU Äldres verksamhetsidé och strategi. Utifrån den utvärdering av FoU Äldre i Sörmland som presenterades våren 2006 har arbetet fortsatt med att utveckla verksamheten med fokus på samverkan mellan kommunerna och Landstinget inom närvårdsområdet. Flera FoU-projekt har genomförts och pågår i samverkan, för utveckling av vård och omsorg för äldre. Kontakter har vidareutvecklats med Länsstyrelsen i Sörmland. Kontakten med framförallt med Mälardalen Högskola har ökat genom bl a ett ramavtal, men även utökade kontakter har tagits med andra högskolor och universitet samt andra FoU-enheter.

Att enheten blir känd och förankrad på olika nivåer inom organisationerna är ett långsiktigt arbete. Det är viktigt för att få tydligt avtryck i verksamheterna och till brukarna.

Regeringens generella villkor för stöd till regionala FoU centra.

- Verksamheten ska ha som mål att utveckla verksamheten inom vård och omsorg för äldre.
- Verksamheten ska stimulera till lokalt förankrade och praktisknära kunskapsutveckling inom både äldreomsorg och äldresjukvård.
- En utgångspunkt bör vara den äldres behov och upplevelse.
- En annan utgångspunkt bör vara att främja personalens lärande i arbetet.

FoU Äldre i Sörmlands sätt att uppfylla dessa villkor gjordes på följande vis.

Under 2007 har det anordnats en kunskapsdag, tre seminarier, nio FoU-seminarier, tre FoU-caféer, tio nätverksträffar, en utvärderingsverkstad, en kurs "Från idé till projekt", två läkemedelsutbildningar. Totalt har ca 1560 personer deltagit i aktiviteterna som arrangerats av FoU Äldre i Sörmland ensamt eller i samverkan med andra. Åtta FoU projekt har avslutats, tre rapporter och fyra projektredovisningar har publicerats. Två projekt har beviljats projektstöd och 13 FoU-projekt pågår och där flertalet får forskarhandledning genom FoU. Det har getts ut två FoU-blad som spridits i och utanför Sörmland.

2. Organisation

FoU Äldre i Sörmland har arbetat utifrån tidigare beskrivna verksamhetsidé och strategi. Det lokala och verksamhetsnära perspektivet har hela tiden varit vägledande. Förutom att stötta de som redan är engagerade var vårt fokus att få in nya grupper som är intresserade av forskning och utvecklingsarbete. Intresset är stort hos länets kommuner och landstinget för en framtida länsgemensam FoU-verksamhet inom äldreområdet. Huvudman för FoU Äldre i Sörmland har sedan starten varit Regionförbundet Sörmland. Formellt har FoU Äldre styrts av Regionförbundet Sörmlands styrelse, men i praktiken har styrningen utövats av ledande tjänstemän från kommunernas äldreomsorg, representanter för Landstinget samt företrädare för Mälardalens högskola. I denna informella styrelse fanns forskarkompetens med tre disputerade personer.

Under 2007 har en politikergrupp bestående av ordförande för kommunerna socialnämnder samt två ledande förtroendemän från landstinget åtagit sig att utgöra en informell styrgrupp till arbetet med att utforma en fortsättning på FoU Äldre. En tjänstmannagrupp med ledande företrädare från kommunerna och Landstinget i länet har utarbetat ett förslag på en fortsatt FoU verksamhet inom äldreområdet med samordning av Regionförbundet Sörmland. Under

hösten 2007 har samtliga kommuner och landstinget i Sörmland beslutat att delta i den nya permanenta FoU verksamheten, FoU i Sörmland-kommuner och landsting i samverkan. I den nya FoU verksamheten ingår både äldre och funktionshinderområdet. Verksamheten startade vid årsskiftet 2007-2008.

3. Personal

FoU Äldre leddes av en FoU-samordnare som arbetat heltid. Inom FoU Äldre fanns också FoU-handledare, som är disputerad lektor, 50%, en disputerad apotekare, 12 % samt administrativt stöd med 12 %.

I styrelsen för FoU Äldre fanns forskarkompetens med tre disputerade personer och styrelse var inte enbart arbetande vid styrelsemöten utan hade ett stort engagemang även dessemellan.

Behov fanns att förstärka personalstyrkan och under 2008 när nya FoU i Sörmland startat kommer nya tjänster att tillsättas. Nära samverkan finns med lärare och forskare vid Mälardalen Högskola, Karolinska Universitet, Hälsohögskolan, Örebro Universitet, Campus Norrköping, Linköping Universitet, som på olika sätt medverkar som handledningsstöd i olika projekt inom FoU Äldre i Sörmland. Sedan februari 2007 är FoU Äldre lokaliserad till Mälardalens högskola och det finns då en fysisk närhet till olika forskare som har beröring till äldreområdet.

4. Projekt

4.1 Avslutade projekt 2007

Vardagsrehabilitering i eget, ordinärt boende

Projektet initierades av författaren och Torshälla stadsdel, Eskilstuna. Syftet var att utbilda personal i vardagsrehabiliterande arbetssätt och tillvarata de naturliga tillfällena/situationerna i vardagen till naturlig träning samt social, psykisk och fysisk stimulans och utveckling för bibehållande av funktioner hos äldre. Rapporten var klar våren 2007. Författare: Susanne Borgerot, arbetsterapeut, Torshälla stadsdel, Eskilstuna kommun.

Taktil stimulans - Beröring som lugnar

Projekt initierades av författaren och Torshälla stadsdel, Eskilstuna. Syftet var att ge dementa boende på Snäckbergets äldreboende tillgång till lugnande beröring och att dokumentera resultaten för utvärdering av metoden. Rapporten var klar våren 2007. Författare; Annika Magnusson, undersköterska, Torshälla stadsdel, Eskilstuna kommun.

Äldre och läkemedel - Samverkansprojekt Hemtjänst-Primärvård-Aptek i Flen och Katrineholm.

Projekt initierades av författarna i samverkan med Flen och Katrineholms kommuner. Syftet var att förbättra säkerhet och kvalitet i läkemedelsanvändandet genom att skapa en samarbetsmodell mellan hemtjänst, distriktssköterska, apotekare och läkare. Författare; Inger Ljungholm, undersköterska Katrineholms kommun, Ann-Katrine Trybom enhetschef, Flens kommun.

Uppsökande verksamhet bland äldre i Eskilstuna och Strängnäs

Det var ett samverkansprojekt med Landstinget, Sörmland och projektet initierades av Eskilstuna kommun. Syfte var att kartlägga situationen för den äldre befolkningen i två projektområden och utveckla ett arbetssätt för att redovisa det. Att utforma en modell för framtida uppsökande verksamhet baserat på brukarens och berörda aktörers uppfattning. Uppsökande verksamhet i Eskilstuna kommun är permanent verksamhet sedan hösten 2006. Verksamheten får fortsatt stöd från FoU i Sörmland. Rapporten var klar våren 2007. Författare; Anna-Marit Tirkkonen, folkhälsokonsulent Eva Johansson, folkhälsokonsulent Lisbeth Dahlberg, biståndshandläggare.

Utveckling av särskilt boende för äldre personer med specifik problematik i sin demenssjukdom, utvärdering

Syftet var att utvärdera ett tidigare projekt "Utveckling av särskilt boende för äldre personer med specifik problematik i sin demenssjukdom" som genomförts i Strängnäs kommun. Rapporten var klar hösten 2007. Författare: Siv Hansson, medicinsk ansvarig sjuksköterska, Strängnäs kommun.

Äldre och läkemedel Modell för Kvalitetsanalys i Oxelösund

Projektet initierades av styrgruppen för Äldre och läkemedel. Syftet är att öka kvaliteten i läkemedelsanvändningen hos vårdtagare med ApoDos i ordinärt och särskilt boende genom att pröva en arbetsmodell för kvalitetsanalys. Projektredovisningen var klar hösten 2007. Författare: Ingela Mindemark, medicinsk ansvarig sjuksköterska, Oxelösunds kommun

Uppföljning av Läkemedelsgenomgångar i Strängnäs

Uppföljningen av de läkemedelsgenomgångar som Läkemedelskommittén genomförde Strängnäs 2003-2004. Projektet initierades av Läkemedelskommittén, Landstinget. Sörmland Syftet var att följa upp effekterna av projektet som avslutades 2004. Projektet genomfördes i tillsammans med Samhällsmedicin, Landstinget Sörmland. Projektet avslutades våren 2007. Resultatet har redovisats muntligt och skriftligt till Läkemedelskommittén. Projektledare var Hans G Eriksson, statistiker, FoU centrum och Carina Forsman Björkman, FoU-samordnare.

Sjuksköterska i äldrevården på särskilt boende, hur beskriver hon/handen autonoma funktionen gällande omvårdnad

Det är en magisteruppsats i vårdvetenskap och den blev klar hösten 2007. Författare: Eja Göransson, sjuksköterska, Katrineholms kommun. Rapporten kommer under våren 2008 att även tryckas som en FoU rapport.

4.2 Pågående projekt

Digitala pennan i Katrineholm

Projektet är initierat av Linköpings Universitet i samverkan med Landstinget Sörmland. Projektet startade hösten 2005 och pågår. Syfte är att med IT-stöd ge patienter möjlighet att dokumentera och rapportera symptom och ge vårdgivaren möjlighet att ta del av och ordinera enligt inrapporterade symtomskattning. Projektet får forskarhandledning av Harriet Berthold, FoU handledare samt forskare vid Linköpings Universitet. Projektledare: Monika Lundin, sjuksköterska, Kullbergsska sjukhuset, Katrineholm.

Individuellt vårdprogram Katrineholms kommun

Projektet initierades av projektledarna och Katrineholms kommun. Projektet startade våren 2006 och pågår. Syfte är att utveckla en modell för hur individuellt målprogram ska utformas.

Målet är att få ett strukturerat underlag för arbetet med att stimulera varje enskild boendes förmåga till aktiviteter och en meningsfull tillvaro. Projektet får forskarhandledning av Harriet Berthold, FoU handledare. Projektledare: Annika Öhman undersköterska och Caroline Vadeby, enhetschef Katrineholms kommun.

Närvårdsskola i Katrineholm, Flen och Vingåkerregionen

Projektet initierades av närvården Katrineholm, Flen och Vingåker. Syftet är att utvärdera den första utbildningen inom ramen för Närvårdsskolan. Forskarhandledning av Kari Jess, lektor, Mälardalens Högskola. Projektledare: Hannele Hassinen, sjuksköterska, Katrineholms kommun.

Patientsäkerhet och hemsjukvård i Katrineholms kommun

Projektet initierades av Katrineholms kommun i samverkan med forskare på KTH. Syftet är att bidra till ökad kunskap om negativa faktorer för patientsäkerheten. Forskare Synnöve Ödegård, Kungliga Tekniska Högskolan leder projektet.

Kompetensutveckling för hemvårdspersonal i rehabiliterande arbetssätt i Eskilstuna

Projektet initierades av Vuxenförvaltningen, Eskilstuna kommun och startade hösten 2006 och pågår. Syftet är att öka hemvårdspersonalens kunskaper i vardagsrehabilitering. Forskarhandledning av Petra von Heideken Wågert, lektor, Mälardalen högskola, Carina Forsman Björkman, FoU samordnare. Projektledare: Sassa Kusserow sjukgymnast och Anna Vörde, arbetsterapeut, Eskilstuna kommun.

Demenssteamledare i Flens kommun

Projektet initierades av projektledare i samverkan med Flens kommun. och startade hösten 2007 och pågår. Syfte att utvärdera om kvaliteten kan förbättras för personer med demenssjukdom som har hemtjänst genomförande av demenssteamledare i hemtjänstgrupperna Flens kommun. Forskarhandledning av Harriet Berthold, FoU handledare. Projektledare: Sofia Kialt, sjuksköterska, Flens kommun.

Kommunsjuksköterskan arbete

Projektet har initierats av äldreomsorgschefen i Katrineholm och projektet startade hösten 2006. Syfte är att förbättra kvaliteten för brukarens självbestämmande i eget och särskilt boende. I projektet har en enkätundersökning gjorts för att få kännedom om kommunsjuksköterskan/distriktssköterskan åsikter och möjligheter att förbättra brukarens självbestämmande. Forskarhandledning av Harriet Berthold. Projektledare; Christina Thorell kommunsjuksköterska, Katrineholms kommun.

Mat och måltider på äldreboende i Flen kommun

Projektet initierades av projektledaren och startade våren 2007. Syfte är att med metodinriktat arbetssätt utveckla kvaliteten i vård och omsorg med avseende på måltider i särskilt boende till äldre. Forskarhandledning av Harriet Berthold. Projektledare: Wivianne Rosenqvist, medicinska ansvarig sjuksköterska, Flens kommun

Demensomsorgsutveckling vid Selaöhemmet (DUS)

Projektet initierades av projektledaren och startade hösten 2007. Syfte är att utveckla demensomsorg i särskilda boenden genom förändring och utvidgning vid Selaöhemmet, Strängnäs kommun. Forskarhandledning av Harriet Berthold. Projektledare: Ann-Christin Sultan, enhetschef, Strängnäs kommun

Rehabsamverkan i Trosa Projektet är ett samverkansprojekt mellan kommun och primärvård i Trosa. Projektledare: Ann-Sofie Karlsson, vårdcentralschef, Trosa Vårdcentral och Jeanette Sander, äldreomsorgschef, Trosa kommun.

Äldre och Läkemedel - Läkemedelsgenomgång i eget boende i Eskilstuna

Projektet initierades av landstinget läkemedelskommitté. Syftet är att förbättra rutinerna kring förlängning av ApoDos ordinationer, att stärka distriktssköterskans och hemtjänstpersonalen roll i åiterrapportering till förskrivaren och därigenom optimera medicinering av äldre i hemmet. Tunafors Vårdcentral tillsammans med Eskilstuna kommunen deltar i projektet. Forskarhandledning av Ingrid Schmidt. Projektledare är Pia Wollerman, distriktssköterska, Tunafors Vårdcentral, Eskilstuna. Rapport beräknas klar våren 2008.

Utvärdering av Läkemedelsutbildning

Utvärderingen initierades av styrgruppen för äldre och läkemedel med syfte att undersöka kunskapseffekten av läkemedelsutbildningen. Utbildningen riktade sig till personal inom äldreomsorgen i Katrineholm, Strängnäs och Flens kommuner och genomfördes Apoteket AB med ekonomiskt stöd av FoU Äldre. Utbildningen var ett led i samband med de läkemedelsgenomgångar som Läkemedelskommittén, genomförde. Utbildningen utvärderas med före och efter (4 mån) mätning. Ingrid Schmidt, disputerad apotekare ansvarar för utvärderingen. Rapport beräknas klar våren 2008.

4.2.1 Ekonomiskt stöd till forskning och utvecklingsarbeten 2007

För att stimulera anställda att vilja gå in i FoU-projekt fanns möjlighet att ansöka om visst ekonomiskt stöd till projekt. Under 2007 har endast två projekt erhållit projektmedel från FoU Äldre i Sörmland eftersom styrelsen beslutade att avvaktat med nya projektstöd i väntan på politiska beslut.

Totalt har 116 400 kronor beviljat till projektstöd under 2007.

Mat och måltider på äldreboende i Flen kommun

Projektet initierades av projektledaren och startade våren 2007. Syfte: Att med metodinriktat arbetssätt utveckla kvaliteten i vård och omsorg med avseende på måltider i särskilt boende till äldre. Beviljats ekonomiskt stöd med 39 000 kronor. Forskarhandledning av Harriet Berthold. Projektledare: Wivianne Rosenqvist, medicinska ansvarig sjuksköterska, Flens kommun

Demensomsorgsutveckling vid Selaöhemmet (DUS)

Projektet initierades av projektledaren och startade hösten 2007. Syfte: Att utveckla demensomsorg i särskilda boenden genom förändring och utvidgning vid Selaöhemmet, Strängnäs kommun. Beviljats ekonomiskt stöd med 77 400 kronor. Forskarhandledning av Harriet Berthold. Projektledare: Ann-Christin Sultan, enhetschef, Strängnäs kommun

4.2 2 Andra pågående projekt med stöd av FoU Äldre i Sörmland

Fallpreventionsprojektet i Sörmland

Det är ett samverkansprojekt mellan kommunerna och Landstinget i Sörmland inom ramen för närvårdsarbetet. Ett länsgemensamt program för Fallprevention har utarbetats för kommunerna och landstinget i länet. FoU stödjer arbetet med implementering av programmet genom medverkan vid Kunskapsdagen i Fallprevention, FoU caféer "I alla fall" som arrangerats i samverkan med Närvården i Sörmland. Forskningsprojekt planeras i samverkan

med Mälardalens högskola för att följa fallpreventionsarbetet i kommuner och landstinget i Sörmland.

Relationen personal och anhöriga

En förstudie om personalens syn på sin relation med anhöriga till brukare som bor i särskilt boende startade i höst. Förstudien initierades av FoU Mälardalens högskola och Länsstyrelsen och genomförs i samverkan Vingåker, Trosa, Gnesta. Förstudien genomförs av Laila Niklasson, lektor Institutionen för Samhälls- och beteendevetenskap, Mälardalens högskola. Under 2008 planeras en fortsättning av forskningsstudien.

4.2.3 Länsgemensamma FoU-projekt "Äldre och Läkemedel"

FoU Äldre i Sörmland initierade länsgemensamma FoU-projekt. Syftet var att implementera kvalitetsindikatorer och kvalitetsmetoder för äldres läkemedelsanvändning i Sörmland. Projektet har drivits i samverkan med Landstinget Sörmlands läkemedelskommitté, som har i uppdrag att arbeta med äldre och läkemedel i ett eget 5-årigt projekt. I styrgruppen för projektet ingår personer från Läkemedelskommittén, landstinget och företrädare för styrelsen FoU Äldre samt Ingrid Schmidt, disputerad apotekare. Följande delprojekt och aktiviteter har genomförts under 2007 inom ramen för det länsgemensamma projektet

Äldre och Läkemedel - Läkemedelsgenomgång i eget boende i Eskilstuna

Projektet initierades av landstinget läkemedelskommitté. Syftet är att förbättra rutinerna kring förlängning av ordinationer för ApoDos, att stärka distriktssköterskans och hemtjänstpersonalens roll i återrapportering till förskrivaren och därigenom optimera medicinering av äldre i hemmet. Tunafors Vårdcentral tillsammans med Eskilstuna kommunen deltar i projektet. Forskarhandledning av Ingrid Schmidt. Projektledare är Pia Wollerman, distriktssköterska, Tunafors Vårdcentral, Eskilstuna. Rapport beräknas klar våren 2008.

Äldre och läkemedel Modell för Kvalitetsanalys i Oxelösund

Projektet initierades av styrgruppen för Äldre och läkemedel. Syftet är att öka kvaliteten i läkemedelsanvändningen hos vårdtagare med ApoDos i ordinärt och särskilt boende genom att pröva en arbetsmodell för kvalitetsanalys. Forskarhandledning av Ingrid Schmidt och Harriet Berthold. Projektredovisning klar hösten 2007. Författare Ingela Mindemark, medicinska ansvarig sjuksköterska, Oxelösunds kommun

Läkemedelsutbildning i Gnesta och Vingåker

Genomfördes i mars till personal inom äldreomsorgen i Gnesta kommun. Utbildningen genomfördes av Apoteket AB. Läkemedelsutbildningen sker i samband med läkemedelsgenomgångar som genomförs av landstingets läkemedelskommitté. Totalt deltog 18 hemtjänstpersonal/personal i särskilt boende och 2 distriktssköterskor. Genomfördes i maj till personal i Vingåkers kommun. Utbildningen genomfördes av Apoteket AB. Läkemedelsutbildningen görs i samband med läkemedelsgenomgångar som genomförs av läkemedelskommittén. Totalt deltog 41 hemtjänstpersonal och 1 distriktssköterska.

Uppföljning av Läkemedelsgenomgångar i Strängnäs

Uppföljningen av de läkemedelsgenomgångar som Läkemedelskommittén genomförde i Strängnäs 2003-2004. Syftet var att följa upp effekterna av projektet som avslutades 2004. Projektet genomfördes i tillsammans med Samhällsmedicin, Landstinget Sörmland. Projektet avslutades våren 2007. Resultatet har redovisats muntligt och skriftligt till

Läkemedelskommittén. Projektledare var Hans G Eriksson, statistiker, FoU centrum och Carina Forsman Björkman, FoU-samordnare.

Utvärdering av Läkemedelsutbildning

Utvärderingen initierades av styrgruppen för äldre och läkemedel med syfte att undersöka kunskapseffekten av läkemedelsutbildningen. Utbildningen riktade sig till personal inom äldreomsorgen i Katrineholm, Strängnäs och Flens kommuner och genomfördes Apoteket AB med ekonomiskt stöd av FoU Äldre. Utbildningen var ett led i samband med de läkemedelsgenomgångar som Läkemedelskommittén, genomförde. Utbildningen utvärderas med före och efter (4 mån) mätning. Ingrid Schmidt, disputerad apotekare ansvarar för utvärderingen. Rapport beräknas klar våren 2008.

Seminarium "Förläng de goda åren"

Seminarier arrangerades av landstingets läkemedelskommitté, Apoteket AB och i samverkan med FoU Äldre och Läns pensionärsrådet i Nyköping och Eskilstuna i november. Det riktade sig till äldre personer i länet. Föreläsare var bl a Barbro Westerholm, riksdagsledamot och Åke Rundgren, geriatiker Göteborg. En omfattande utställningsdel ingick i programmet med medverkan från kommunerna, landstinget och frivilliga organisationer. Utvärderingen av seminarierna visade att deltagarna var mycket nöjda med dagen. Totalt deltog ca 800 personer.

4.3 Planerade projekt

Under 2007 beslutade styrelsen för FoU Äldre att verksamheten ska avvakta med att starta projekt i väntan på politiska beslut om FoU:s framtida verksamhet.

I december 2007 har alla kommunerna och landstinget beslutat att ingå i permanenta FoU i Sörmland och sedan dess har några olika projekt påbörjats i planering. Inom närvårdarbetet i länet pågår projekt som FoU Äldre på olika sätt ger stöd.

5. Aktiviteter 2007

Olika mötesplatser har anordnats och det avser både möten mellan anställda inom olika organisationer och från olika håll i länet samt mellan forskare och praktiker. Med forskare avses såväl forskare från regionens egen högskola, Mälardalens högskola, som forskare från andra högskolor och universitet.

Under 2007 har olika former av mötesarenor varit kunskapsdag, seminarier, FoU-seminarier, FoU-caféer, nätverksträffar, utvärderingsverkstad, Från idé till projekt m fl. Andra former av aktiviteter har varit handledning och metodstöd, utbildning, informationsspridning via FoU blad, hemsidan och presentation av FoU Äldre till olika målgrupper.

5.1 Aktiviteter

FoU-seminarium "Sjuksköterskan i kommunen yrkesroll i förändring"

Det genomfördes i februari på Mälardalens högskola, Eskilstuna och där Margareta Hansson FoU handledare FoU Västmanland presenterade sin studie "Sjuksköterskan i kommunen yrkesroll i förändring" på Mälardalens högskola. Seminariet riktade sig till kommunsjuksköterskor/enhetschefer i kommunen för att stödja kvalitetsutveckling av kommunsjuksköterskans yrkesroll. Det var 15 personer som deltog.

Seminarium "Mötesplats Kompetensstegen"

Seminariet genomfördes i mars i Katrineholm och riktade sig till personal som arbetade med kompetensstegen i Sörmland. Lars-Åke Almqvist, Kommunal föreläste om *"Lärande på arbetsplatsen –kompetensutveckling"*. I programmet ingick erfarenhetsutbyte och hur man kan arbeta långsiktigt. Mattias Hassbring Socialdepartementet medverkade och informerade om Kompetensstegsmässan. Det var ca 25 personer som deltog,

Nätverksträffar för Kompetensstegsmässan- Sörmlands tema "Lära Nära"

Under våren och hösten 2007 arrangerade FoU nätverksträffar för arbetsgruppen som planerade Sörmlands medverkan på nationella Kompetensstegsmässan i oktober på Älvsjömässan, Stockholm. Sörmlands gemensamma tema på mässan var *"Lära Nära"*. Arbetsgruppen bestod av 12 personer med representation från sex kommuner i länet och FoU samordnaren höll i samordning av arbetet.

Uppföljning av FoU cirkel "Social dokumentation"

I mars 2007 genomfördes i Trosa en uppföljning av FoU cirkel för dokumentationsombud i Gnesta, Trosa och Vingåkers kommuner. Uppföljningen genomfördes av Harriet Berthold, FoU handledare och Lisbeth Dahlqvist, undersköterska, Vingåkers kommun. 8 personer deltog.

Läkemedelsutbildning i Gnesta och Vingåker

Genomfördes i mars till personal inom äldreomsorgen i Gnesta kommun. Utbildningen genomfördes av Apoteket AB. Läkemedelsutbildningen sker i samband med läkemedelsgenomgångar som genomförs av landstingets läkemedelskommitté. Totalt deltog 18 hemtjänstpersonal/personal i särskilt boende och 2 distriktssköterskor. Genomfördes i maj till personal i Vingåkers kommun. Utbildningen genomfördes av Apoteket AB. Läkemedelsutbildningen görs i samband med läkemedelsgenomgångar som genomförs av läkemedelskommittén. Totalt deltog 41 hemtjänstpersonal och 1 distriktssköterska.

Kunskapsdag "Fallprevention"

Inom ramen för Närvarlden i Sörmland genomfördes i maj på Mälardalens högskola, Eskilstuna en kunskapsdag kring fallprevention till personal i kommunerna och Lanstinget i Sörmland. Föreläsare var bl a Yngve Gustavsson professor Umeå Universitet. Det länsgemensamma programmet för Fallprevention i Sörmland presenterades. Totalt deltog ca 250 personer

Nätverksträff "Kommunsjuksköterskans yrkesroll"

Seminariet genomfördes i maj på Mälardalen högskola. Harriet Berthold FoU handledare och Christina Thorell kommunsjuksköterska Katrineholm diskuterade kring FoU-arbetet *"Kommunsjuksköterskans yrkesroll i Katrineholm"* I nätverksträffen deltog kommunsjuksköterskor och lärare från Institutionen för Vård- och Folkhälsovetenskap Mälardalens högskola och det var 11 personer som deltog.

FoU-seminarium "Uppsökande verksamhet bland äldre i Eskilstuna och Strängnäs"

Seminariet genomfördes i maj på Mälardalens högskola i Anna-Marit Tirkkonen och Eva Johansson folkhälsovetare Eskilstuna kommun redovisade från projektet. Två studenter har utvärderat ovanstående projekt i sina uppsatser som redovisades. Jessica Persson, folkhälsovetare, student *"Uppsökande verksamhet för äldre i Eskilstuna och Strängnäs- en kvalitativ delstudie om äldres upplevelse, och Lena Larsson folkhälsovetare, student*

redovisade "Uppsökande verksamt för äldre i Eskilstuna och Strängnäs "Jag känner mig lite tryggare" en uppföljning av hembesök hos äldre. Totalt deltog 34 personer.

FoU-seminarium "Från idé till praktisk handling"

Genomfördes i maj av Sofia Kialt projektledare, sjuksköterska och Jan Lindqvist, sjuksköterska i Flen. De föreläste för vård- och omsorgspersonal i Flen om ett lokalt genombrottsprojekt och om grunderna i ständigt förbättringsarbete som ett led i kvalitetsutveckling av vården och omsorgen. Det var 38 personer som deltog.

Seminarium Mötesplats Kompetensstegen

Seminarier genomfördes i september i Eskilstuna. Carina Åberg Apel-FoU föreläste om "Arbetsplatsen miljö för lärande och utveckling". Seminariet riktade sig till de personer som arbetar med kompetensstegen i länets kommuner. I programmet ingick erfarenhetsutbyte och lära av varandra. Det var 17 personer som deltog.

FoU-seminarium "Vuxna med förvärvade hjärnskador"

Seminarier genomfördes i oktober på Mälardalen Högskola Lektor Thomas Strandberg Institutionen för Samhälls- och beteendevetenskap, föreläste kring sin avhandling i ämnet. Totalt deltog 45 personer från kommunerna och landstinget.

FoU-seminarium "SMA-Safe Medication Assessment"

Seminarier genomfördes i november i Malmköping till distriktssköterskor/kommunsjuksköterskor från landstinget och kommunerna i länet. Anneli Gusdal distriktssköterska, vårdutvecklingsledare och Christel Beckman distriktssköterska, klinisk adjunkt föreläste från sin magisteruppsats i ämnet och om SMA - ett instrument för säkrare läkemedelshantering till äldre som tagits fram i uppsatsen. Distriktssköterskor i Sörmland har tidigare varit med och pilottestat instrumentet. Det var ca 15 personer som deltog.

Seminarium "Förläng de goda åren"

Seminarier arrangerades av landstingets läkemedelskommitté, Apoteket AB och i samverkan med FoU Äldre och Läns pensionärsrådet i Nyköping och Eskilstuna i november och riktade sig till äldre personer i länet. Föreläsare var bl a Barbro Westerholm, riksdagsledamot Stockholm och Åke Rundgren, geriatiker, Göteborg. En omfattande utställningsdel ingick i programmet med medverkan från kommunerna, landstinget och frivilliga organisationer. Utvärderingen av seminarierna visade att deltagarna var mycket nöjda med dagen. Totalt deltog ca 800 personer.

FoU- seminarium "Evidensbaserad äldreomsorg utopi eller verklighet?"

Ann-Marie Bostrom, lektor Karolinska institutet, föreläste i Katrineholm utifrån sin avhandling "Evidensbaserad äldreomsorg utopi eller verklighet?" till vård- och omsorgspersonal. Det var ca 20 personer som deltog.

FoU café "I alla fall" Läns gemensamma programmet för fallprevention

Dessa FoU-caféer genomfördes i december i Nyköping, Eskilstuna och Katrineholm under ledning av Sofia Kilat, projektledare för Fallpreventionsprojektet. Under caféerna gavs en fördjupning om fallprevention, vad man kan göra samt hur en fördjupad fallutredning. På Nyköpings lasarett medverkade Totalt deltog 88 personer från kommunerna och landstinget.

Från idé till projekt

Under hösten genomfördes kursen "Från idé till projekt" som var en introduktion i forskningsmetodik. Kursen genomfördes fyra eftermiddagar under hösten. Kursledare var FoU-handledare Harriet Berthold. Sex personer deltog i kursen.

Utvärderingsverkstad

Under hösten 2007 startade första utvärderingsverkstaden i Sörmland och pågår under våren 2008. Utvärderingsverkstaden genomförs i samverkan med Mälardalens högskola (Mdh) och leds av Kari Jess, lektor vid Institutionen för Samhälls- och beteendevetenskap Mdh tillsammans med FoU-samordnaren. Från kommunerna och landstinget deltar 18 personer och det är åtta projekt som utvärderas.

5.2Handledning och metodstöd

FoU Äldres kontrakterade FoU-handledare som ansvar för forskarhandledning av FoU-projekt. Avtal finns också med Mälardalens högskola som möjliggör för projekt i kommunerna och landstinget att erhålla forskarhandledning s k "rent a scientist". Även forskare från andra högskolor och universitet har givit handledning.

Under hösten 2007 har en kurs "Från idé till projekt" - introduktion i forskningsmetodik genomförts och letts av forskarhandledaren Harriet Berthold. Totalt deltog 6 personer. FoU-samordnaren ger stöd vid planering av projekt och medverkar själv med handledning.

5.5 Nyhetsbladet och hemsidan

Under 2007 har två nummer av nyhetsbladet FoU-bladet givits ut. Varje nummer har en upplaga av ca 1600 exemplar som distribuerats till kommunerna och Landstinget i Sörmland. FoU bladet distribueras även till politiker inom vård- och omsorgsområdet i kommunerna och landstinget.

Hemsidan är viktig för att sprida information om vad som händer inom FoU i Sörmland samt nyheter inom länet och andra delar av landet. Under hösten har FoU fått en ny hemsida som uppdateras kontinuerligt. Där finns information om kommande aktiviteter och med elektronisk anmälan till dem. Vi har ett "Forum" som deltagare i kurser, utvärderingsverkstad m fl kan använda för informationsutbyte.

5.6 Presentation av FoU Äldres verksamhet

FoU Äldres verksamhet har presenterats i många sammanhang under 2007. I samband med alla aktiviteter som FoU arrangerat ensamt eller i samverkan har en presentation av FoU verksamheten gjorts. På nationella FoU-Välfärdskonferensen i augusti presenterade FoU Äldre sin verksamhet på utställningsdelen. I den nationella Kompetensstegsmässan i oktober presenterade FoU sin verksamhet i Sörmlands monter på mässan.

6. Utgivna rapporter/projektredovisningar

Rapport 2007:1 Uppsökande verksamhet bland äldre i Eskilstuna och Strängnäs

Syftet var att kartlägga situationen för den äldre befolkningen i två projektområden och utveckla ett arbetssätt för att redovisa detta. Att utforma en modell för framtida uppsökande verksamhet baserat på brukarens och berörda aktörers uppfattning.

Författare: Lisbeth Dahlberg, biståndshandläggare Strängnäs kommun och Eva Johansson, folkhälsokonsulent, Anna-Marit Tirkkonen, folkhälsokonsulent, Eskilstuna kommun

Rapport 2007:2 Sjukgymnasternas syn på smärtproblematik

Syftet var att kartlägga sjukgymnasternas syn på smärtproblematik hos äldre inom kommunal äldreomsorg liksom sjukgymnasternas uppfattning om vård- och omsorgspersonals syn på sjukgymnasternas kompetens. Rapporten bygger på en D-uppsats i ämnet.

Författare: Sara Gustafsson, sjukgymnast, Eskilstuna kommun.

Rapport 2007:3 Specifik omvårdnad för personer med beteendestörning och psykiska vid demenssjukdom.(BPSD)

Syftet var att utvärdera ett tidigare projekt "Utveckling av särskilt boende för äldre personer med specifik problematik i sin demenssjukdom" som genomförts i Strängnäs kommun.

Författare: Siv Hansson, medicinska ansvarig sjuksköterska, Strängnäs kommun.

Projektredovisning 2007:2 Taktill stimulans - Beröring som lugnar.

Syftet var att ge dementa boende på Snäckbergets äldreboende tillgång till lugnande beröring och att dokumentera resultaten för utvärdering av metoden.

Författare; Annika Magnusson, undersköterska, Torshälla stadsdel, Eskilstuna kommun.

Projektredovisning 2007:2 Vardagsrehabilitering i eget ordinärt boende.

Syftet var att utbilda personal i vardagsrehabiliterande arbetssätt och tillvarata de naturliga tillfällena/situationerna i vardagen till naturlig träning samt social, psykisk och fysisk stimulans och utveckling för bibehållande av funktioner hos äldre.

Författare: Susanne Borgerot, arbetsterapeut, Torshälla stadsdel, Eskilstuna kommun.

Projektredovisning 2007:3. Äldre och läkemedel - Samverkansprojekt Hemtjänst –

Primärvård-Apotek i Flen och Katrineholm. Syftet var att förbättra säkerhet och kvalitet i läkemedelsanvändandet genom att skapa en samarbetsmodell mellan hemtjänst, distriktssköterska, apotekare och läkare.

Författare; Inger Ljungholm, Katrineholms kommun, Ann-Katrine Trybom Flens kommun.

Projektredovisning 2007:4 Äldre och läkemedel Modell för Kvalitetsanalys i Oxelösund

Syftet var att öka kvaliteten i läkemedelsanvändningen hos apodospatienter i särskilt boende. Utvärdera om signal om kvalitetsproblem till förskrivande läkare kan minska kvalitetsbrister.

Författare: Ingela Mindemark, medicinska ansvarig sjuksköterska, Oxelösunds kommun

7. Effekter av FoU Äldres verksamhet

Under 2007 har ca 1560 personer deltagit i olika former av aktiviteter inom ramen för FoU Äldre i Sörmland som arrangerats av FoU Äldre i Sörmland ensamt eller i samverkan med

andra. Flera projekt har slutförts och rapporter/redovisningar har publicerats och spridits på olika sätt i kommunerna och landstingets verksamhet. Vid olika aktiviteter som seminarier och FoU-caféer har FoU-verksamheten presenterats för personal i kommunerna och landstinget. I andra fora har FoU verksamheten presenterats för politiker och brukarorganisationer m fl. Många aktiviteter har haft fokus på det pågående närvårdsarbetet i länet, där det finns ett stort behov av utveckling inom äldreområdet. Under året har personal i landstinget visat ett ökat intresse för verksamheten och flera projekt har genomförts samverkan mellan kommun och landsting. Det kan dock vara svårt att uttala sig om effekterna av FoU Äldres verksamhet och vilka avtryck det ger för brukare och personal.

8. Aktuella utvecklingsområden

I december 2007 har alla kommunerna och landstinget beslutat att ingå i permanenta FoU i Sörmland och sedan dess har några olika projekt påbörjats i planering. Inom närvårdsarbetet i länet pågår projekt som FoU Äldre på olika sätt ger stöd.

Fallpreventionsprojektet i Sörmland

Det är ett samverkansprojekt mellan kommunerna och Landstinget i Sörmland inom ramen för närvårdsarbetet. Ett läns gemensamt program för Fallprevention har utarbetats för kommunerna och landstinget i länet. FoU ger stöd i implementeringsarbetet av programmet. Forskningsprojekt planeras i samverkan med Mälardalens högskola för att följa fallpreventionsarbetet i kommuner och landstinget i Sörmland.

Demensvård

Ett område som FoU Äldre ger stöd till. FoU projekt som pågår. I mars 2008 genomförde FoU ett FoU-seminarium "Demensutveckling vid utvecklingsstörning" där Inger Näslund rehabiliteringsläkare föreläste inom området med hänvisning till forskning inom området. I maj 2008 arrangeras ett seminarium då läns gemensamma programmet för demens i Sörmland presenteras. Det arrangeras av Närvården i Sörmland i samverkan med FoU och riktar sig till personal i kommuner och landsting som arbetar med demens.

Gerontechnology (Teknik för äldre)

FoU är med i utveckling av det nya området på olika sätt. Området omfattar design och utveckling av service, produkter (hight tech och low tech) samt inre/yttra miljö. Utgångspunkten är att utforma arbetsliv, verksamheter, produkter och livsmiljö för att underlätta det dagliga livet för äldre och funktionshindrade. Projektet "Digitala pennan" inom hemsjukvården i Katrineholm som stöds av FoU. Projektet som genomförs i samverkan med Linköpings Universitet är ett exempel på projekt där teknologi används i vårdarbetet.

Rehabilitering till äldre

Vardagsrehabilitering med rehabiliterande och aktiverande arbetssätt i vård och omsorg. Flera projekt är på gång i länet kring äldre och rehabilitering och med samverkan mellan kommun och primärvården. FoU ger forskningshandledning och projektstöd. FoU arrangerar ett FoU seminarium om vardagsrehabilitering och rehabiliterade och aktiverande förhållningssätt i maj.

Mat för Äldre

Ett viktigt område som FoU stödjer genom att ge forskarhandledning till FoU-projekt som pågår och ett som planeras samt FoU-seminarium i temat planeras under 2008.

Anhörigstöd

Under 2007 har samverkan med Länsstyrelsen i Sörmland utvecklats och FoU har fortsatt att stödja utveckling av anhörigstödet i länet.

En förstudie "*Relationen personal och anhöriga*" om personalens syn på sin relation med anhöriga till brukare som bor i särskilt boende startade i höst. Förstudien initierades av FoU Mälardalens högskola och Länsstyrelsen och genomförs i samverkan Vingåker, Trosa, Gnesta. Förstudien genomförs av Laila Niklasson, lektor Institutionen för Samhälls- och beteendevetenskap, Mälardalens högskola. Under 2008 planeras en fortsättning av forskningsstudien.

Mötesplats Kompetensstegen

Mötesplats för Kompetensstegen är ett område som FoU samordnar i länet. Under 2008 kommer nätverksträffar för de personer som arbetar med kompetensstegen i länet att fortsätta. Ny träff arrangeras i maj och där Carina Åberg Apel FoU kommer att föreläsa kring Lärande på arbetsplatsen och att lärandet sker nära arbetet.

Utvärderingsverkstad

Under hösten 2007 startade första Utvärderingsverkstaden i Sörmland och den pågår fram till våren 2008. Utvärderingsverkstad genomförs i samverkan med Mälardalens högskola. Kari Jess, lektor Institutionen för samhälls- och beteendevetenskap leder utvärderingsverkstaden tillsammans med FoU samordnaren. Deltagarna kommer från kommunerna och landstinget. Ny utvärderingsverkstad planeras att starta hösten 2008.

9. Kunskapsförmedling och spridning

Genom olika aktiviteter har kunskapsförmedling och spridning skett inom ramen för FoU Äldres verksamhet. Ett sätt att stödja kunskapsutvecklingen är att erbjuda handledning och stöd till olika projekt och aktiviteter som planeras/startas i kommunernas och landstingets verksamheter. I samband med olika aktiviteter har FoU-arbeten fått spridning i länet och i utanför länet. Effekten för personal som genomfört FoU-arbeten har varit positiva och de har fått möjlighet till reflektion och kunskapsutveckling. De kan medverka till att flera anställda blir intresserade att genomföra FoU projekt och där projektresultat implementeras i det vardagliga arbetet i äldreomsorgen i vissa kommuner.

Möjliga hinder för en mer effektiv kunskapsförmedling och implementering av projektresultat är att det kan vara svårt att nå ut till verksamheterna. När nya FoU projekt presenteras finns ingen tydlig tradition om hur man går vidare i det vardagliga arbetet och hur man tar vara på ny kunskap. Verksamheterna i vård och omsorg ger sällan personalen tid att diskutera och reflektera kring ny kunskap.

Reflektionstid behöver skapas för personal i äldreomsorgen och möjlighet till handledning. Vi har fört diskussioner med forskare på Mälardalens högskola, hur man kan utveckla arbetsätt för att få ett mera aktivt lärande i vardagen.

FoU arbetar med att öka kontakterna mellan akademien och praktiken och där båda har stort utbyte av varandra. Här kan exempelvis personal i vård- omsorg ge förslag på uppsatsämnen till C eller D-uppsatser till studenter, men att även studenter kan efterfråga att få göra studie. Ett ömsesidigt utbyte av varandra kan då ske både teoretiskt och praktiskt för kvalitetsutveckling av vården och omsorgen.

10. Nätverk och samarbetspartners

Under 2007 har nätverk och samarbetspartners utvecklats på flera sätt. Samordnaren har haft många kontakter med olika grupper. Det har varit kontinuerliga möten med Länsstyrelsen i Sörmland kring FoU-arbete och kvalitetsutveckling inom äldreområdet. Vidare medverkat vid länsstyrelsen nätverksträffar kring anhörigstöd och har tillsammans arrangerat seminarium. FoU Äldre har skapat mötesplatser för personal i äldreomsorgen kring social dokumentation, uppsökande verksamhet och kompetensstegen. FoU har deltagit i olika nätverksträffar med olika företrädare från kommunerna, primärvården och slutenvården i Landstinget, för att finna former för samverkan med mål att förbättra äldres vård och omsorg. Möten med närvårdsledningen och dess koordinatörerna i närvårdsarbetet. Samarbete med FoU centrum kring bl a statistikstöd och samverkan kring FoU-projekt. Samverkan och kontinuerliga möten med Läke-medelskommitten, "Äldre och läkemedel". Medverkan i Akademisk äldreomsorg. (företrädare från Mälardalens högskola, Västerås och Eskilstuna kommuner har möten kring forskning och utvecklingsfrågor). Möten med politiker i kommuner och Landstinget samt nätverksträffar med företrädare för brukarorganisationer. Många kontakter har tagits med andra FoU-enheter i landet och som också har medverkat på FoU-seminarier. Till styrelsen för FoU Äldres planeringsdagar medverkade Peter Westerlund FOKUS Kalmar för att delge sina kunskaper och erfarenheter om forskning och utveckling inom äldreområdet. Möten med andra FoU enheter som t ex FoU Valfärd Örebro.

11. Kontakter med högskola/universitet

Kontinuerliga kontakter finns med lärare och forskare vid Mälardalen Högskola (Mdh), Karolinska Universitet, Linköpings Universitet och Örebro Universitet, som medverkat på olika sätt som handledningsstöd i olika FoU projekt inom FoU Äldre i Sörmland. Med andra högskolor och universitet har kontakter knutits kring forskarkompetens för medverkan vid bl a FoU café, seminarier och föreläsningar och handledningsstöd. Från februari 2007 finns FoU Äldre i Sörmland lokaliserad på Mälardalens högskola och det innebär att kontakten med olika forskare underlättas och möjliggör intressant samverkan inom äldre och funktionshinderområdet. Flera forskningsprojekt i samverkan med Mdh är i planeringsstadiet.

Samverkan har påbörjats med Mälardalens högskola i samband med studenternas uppsatser på C respektive D nivå. Val av uppsatsämnen och erbjuda en ökad tillgång till ett forskningsfält samt att vård – och omsorgspersonal medverkar i seminarierna som innebär ett gemensamt kunskap och erfarenhetsutbyte.

12. Uppföljning och utvärdering

Utvärderingen av FoU Äldre i Sörmland som presenterades våren 2006 har varit ett bra underlag i det fortsatta processarbetet kring framtida satsningen av FoU Äldre. Utifrån de kunskaper som utvärderingen visat har förändringar gjorts genom ökad samverkan mellan landstinget och kommunerna och att ta initiativ till flera länsgemensamma projekt. Alla aktiviteter som FoU Äldre genomfört under 2007 har utvärderats. De generella resultaten från alla aktiviteter visar att de flesta deltagarna varit nöjda.

Brukarperspektivet har lyfts fram på olika sätt i de aktiviteter som har genomförts under 2007. Nätverksträffar med företrädare för brukarorganisationer pågår, och där ges synpunkter på forskning och utvecklingsfrågor tas upp och flera projekt planeras vad avser boende för äldre, anhörigstöd, social samverkan och matdistribution.

I planering och genomförande av seminariet "Förläng de goda åren" fanns ett nära samarbete med Läns pensionärsrådet. Efterfrågan var stor och liknande seminarier kommer att återupprepas.

13. Ekonomisk redovisning

Se bilaga 1.

14. Specifika villkor enligt beslut om etableringstöd

Regeringens generella villkor för stöd till regionala FoU centra.

- Verksamheten ska ha som mål att utveckla verksamheten inom vård och omsorg för äldre.
- Verksamheten ska stimulera till lokalt förankrade och praktikinära kunskapsutveckling inom både äldreomsorg och äldresjukvård.
- En utgångspunkt bär vara den äldres behov och upplevelse.
- En annan utgångspunkt bör vara att främja personalens lärande i arbetet.

FoU Äldre i Sörmlands sätt att uppfylla dessa villkor gjordes på följande vis. Under 2007 har det anordnats en kunskapsdag, tre seminarier, nio FoU-seminarier, tre FoU-caféer, tio Nätverksträffar, en Utvärderingsverkstad, en kurs "Från idé till projekt", två läkemedelsutbildningar. Totalt har ca 1560 personer deltagit i aktiviteterna som arrangerats av FoU Äldre i Sörmland ensamt eller i samverkan med andra.

Åtta FoU projekt har avslutats, tre rapporter och fyra projektredovisningar har publicerats. Två projekt har beviljats projektstöd och 13 FoU-projekt pågår och där flertalet får forskarhandledning genom FoU. Det har getts ut två FoU-blad som spridits i och utanför Sörmland.

15. En sammanfattande reflektion över det gångna verksamhetsåret

Under det gångna året har FoU Äldre haft en omfattande verksamhet med tanke på att det är en liten verksamhet i jämförelse med övriga FoU enheter i landet. Under 2007 har FoU haft 1,5 tjänst omräknat i helårstjänster och vi har begränsade möjligheter att bedriva aktiv verksamhet. FoU Äldre har därför utvecklat verksamheten med fokus på närvården och en rad aktiviteter har anordnats en kunskapsdag, tre seminarier, nio FoU-seminarier, tre FoU-caféer, tio nätverksträffar, en utvärderingsverkstad, en kurs "Från idé till projekt", två läkemedelsutbildningar. Totalt har ca 1560 personer deltagit i aktiviteterna som arrangerats av FoU Äldre i Sörmland ensamt eller i samverkan med andra.

Åtta FoU projekt har avslutats, tre rapporter och fyra projektredovisningar har publicerats. Två projekt har beviljats projektstöd och 13 FoU-projekt pågår och där flera får forskarhandledning genom FoU. Det har getts ut två FoU-blad som spridits i och utanför Sörmland.

16. Planerad verksamhet 2008

Från årsskiftet 2007-2008 är FoU i Sörmland-kommuner och landsting i samverkan en permanent verksamhet. I april kommer FoU rådet formera FoU verksamheten med vision, mål och strategier för FoU i Sörmland - kommuner och landsting i samverkan. Eftersom FoU rådet inte ännu har formerat verksamheten än, så är inte den planerade verksamhet för 2008 klar. Genom att FoU verksamheten flyttade till Mälardalens högskola (Mdh) i början av 2007 har det inneburit att kontakter med olika forskare underlättats och möjliggjort intressant samverkan inom äldre- och funktionshinderområdet. Flera forskningsprojekt i samverkan med Mdh är i planeringsstadiet. Vi har också börjar fokusera på området funktionshinder och arrangerade ett FoU seminarium i mars för omsorgspersonalen i länet som var mycket uppskattat (se nedan)

Nedanstående aktiviteter är planerade i dagsläget och några redan genomförda för 2008.

Kortkurs i Statistik

En kortkurs i statistikkurs genomfördes i februari till personal som arbetar med olika FoU-projekt. Hans G- Eriksson, statistiker FoU centrum var kursledare och det var 10 deltagare.

FoU seminarium Demensutveckling vid utvecklingsstörning

Inger Näslund rehabiliteringsläkare, Danderyds sjukhus Stockholm föreläste för vård- och omsorgspersonal i Katrineholm i mars om demensutveckling vid utvecklingsstörning och hänvisade till den forskning som finns i området. Stor uppslutning av personal och 150 deltog.

Seminarium Hälsa bland de allra äldsta

Det genomförs i april samverkan med Mälardalens högskola, Eskilstuna i april. Petra von Heideken Wågert, lektor presenterar från sin avhandling i ämnet.

FoU-seminarium Frisk förflyttning

Seminarier arrangeras på Mälardalens högskola, Eskilstuna och där Kristina Kindblom Rising doktorand och sjukgymnast presenterar från sin kommande avhandling i ämnet.

FoU seminarium Vardagsrehabilitering

Seminarier Vardagsrehabilitering genomförs i maj i Oxelösund. Där kommer Tove Ahner, projektledare, arbetsterapeut Nestor-FoU att presentera deras FoU arbetet som gjorts inom och dela med sig av erfarenheter från arbetet.

Länsgemensam inspirationsdag

I samverkan med Närvården i Sörmland arrangeras i april på Åsa Folkhögskola, Sköldinge och den riktar sig till projektanställda i kommunerna och landstinget och som arbetar med statliga stimulansmedel för äldre och svårt sjuka.

Presentation av Länsgemensamma programmet för demens

I samverkan med Närvården i Sörmland arrangeras i maj på Mälarsjukhuset, Eskilstuna och den riktar sig till personal i kommunerna och landstinget som arbetar med demensområdet.

Seminarium Mötesplats Kompetensstegen

Seminarier arrangeras i maj av FoU och riktar sig till medarbetare som arbetar med kompetensstegen i länets kommuner. Fortsätter temat om Lärande på arbetsplats och leds av Carina Åberg, Apel-FoU.

Gerontechnology (Teknik för äldre)

FoU är med i utveckling av det nya området på olika sätt. Området omfattar design och utveckling av service, produkter (higt tech och low tech) samt inre/yttre miljö. Utgångspunkten är att utforma arbetsliv, verksamheter, produkter och livsmiljö för att underlätta det dagliga livet för äldre och funktionshindrade. Projektet "Digitala pennan" inom hemsjukvården i Katrineholm som stöds av FoU. Projektet som genomförs i samverkan med Linköpings Universitet är ett exempel på projekt där teknologi används i vårdarbetet.

Utvärderingsverkstad

Under hösten 2007 startade första Utvärderingsverkstaden i Sörmland och den pågår under våren 2008. Utvärderingsverkstad genomförs i samverkan med Mälardalens högskola. Kari Jess, lektor Institutionen för samhälls- och beteendevetenskap leder utvärderingsverkstaden tillsammans med FoU samordnaren. Deltagarna kommer från kommunerna och landstinget. Ny utvärderingsverkstad planeras att starta hösten 2008.

17. Etableringen av FoU i Sörmland och dess verksamhet på längre sikt

Från 2002 har FoU Äldre i Sörmland arbetat utifrån ovanstående verksamhetsidé och strategi. Det lokala och verksamhetsnära perspektivet har hela tiden varit vägledande. Förutom att stötta de som redan är engagerade har vår fokus varit att få in nya grupper som är intresserade av forskning och utvecklingsarbete. Intresset för en länsgemensam FoU-enhet är stort hos länets kommuner. Landstinget Sörmland kommer även fortsättningsvis samverka med kommunerna i länet, där även FoU inom äldreområdet är en viktig del.

Regionförbundet Sörmland, som från börjat varit huvudman för FoU Äldre i Sörmland, har beslutat frånträda sitt operativa ansvar för FoU i Sörmland och beslutat att huvudmannaskapet skall övergå till någon av de ingående medlemmarna. Eskilstuna kommun är sedan 2008-01-01 i operativ huvudman för FoU-verksamheten. Av formella skäl kan dock Eskilstuna kommun inte stå som huvudman för verksamheten, varför Regionförbundet Sörmland även fortsättningsvis kommer att vara formell huvudman för FoU-verksamheten. Man har slutit utföraravtal med Eskilstuna kommun. I detta avtal dels beskrivs, dels regleras bland annat verksamhetens innehåll, driftsfrågor, beslutsfrågor, finansiering inklusive beräkningar av Eskilstunas kostnader för administration; kostnader som Regionförbundet Sörmland hittills stått för.

Ett nytt politiskt samrådsorgan i vård- och omsorgsfrågor mellan kommunerna och Landstinget, SOVIS, (Samverkan Omsorg, Vård inklusive Hälsa i Sörmland) bildades under första delen av 2007. Detta organ är informell styrgrupp för FoU-verksamheten. Till SOVIS har knutits en beredningsgrupp, bestående av i första hand förvaltningschefer. Denna är ansvarig för formeringen av den grupp, "FoU-råd", som är operativt ansvarig för verksamheten. Dessutom medverkar Mälardalens högskola med en företrädare i detta råd. Till FoU-rådet knyts dessutom en forskarbedömningsgrupp.

Den fortsatta FoU-verksamheten innefattar nu både äldre- och funktionshinderområdet. Under 2008 kommer den nya FoU bestå av tjänstetid motsvarande två helårstjänster. Den fortsatta verksamheten ska utvecklas och möjliggöra en utvidgning av verksamheten med bland annat en utveckling av FoU till exempel genom att arvoda forskare motsvarande två heltidstjänster. Utvidgningen kommer nu att medge att FoU i Sörmland bland annat kan:

- Initiera forskningsprojekt – i samverkan med kommunerna i Sörmland och landstinget varvid vård- och omsorgspersonal kunde vara medforskare.
- Medverka i forskningsprojekt – med bland annat Mälardalens högskola olika institutioner
- Erbjuder utökad forskarhandledning

Målet är att fortsätta stödja verksamhetsnära utvecklingsprojekt, vilka syftar till ett bättre omhändertagande av äldre och funktionshindrade samtidigt som de bidrar till kompetenshöjning hos de anställda. Målet är också att höja graden av vetenskaplighet och att öka handledarkompetensen genom att knyta flera forskare till FoU i Sörmland.

FoU i Sörmland

Carina Forsman Björkman
Samordnare

Bilaga

1. Resultaträkning 2007
2. Budget 2008